

HORTOBÁGY.

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALMU HETILAP,

egyszermind a debreczeni színtőgyezet, gazdasági egyesület, zenede- és dalárdaegylet, kertészeti egylet, takarékpénztár és több helybelli társulat közlönye.

Egyesületi titkár:
Lopuch stájer
külföldi hirdetőszolgálati
elfogad: Braunner A. G. Werber
könyvkereskedés. Op-
penh A. Hosszvető és
Voglar. M. F. F. F. F.
Vasvári: J. J. J. J. J.
Jager könyvkereskedés.
G. L. D. D. D. D. D.
S. S. S. S. S. S. S. S.
Hosszvető és Voglar,
D. D. D. D. D. D. D.
F. F. F. F. F. F. F. F.
Goldberger A. V.

Van-e valódi szükség hazánkban, és legközelebb városunkban polgári iskolákra?

(Folytatás.)

II.

(Z.) Polgári iskolák alatt oly közép tanintézeteket értünk, melyekben a szoros értelemben polgári pályán haladni akaró növendékek, az elemi tanodákban megszerzett szükséges előismeretek alapján, jövődi életfeljuknak megfelelő oly kiképzést nyerne, amely folytán, leendő életpályájukon hitványságuk a rendeltetésüknek ántudatával birjanak. — Szóval a polgári iskola a közép osztálynak a gyakorlati életre való előkészítő iskolája. — Talán azt az ellenvetést hozza fel valaki, hogy ezen cél elérésére a jobban rendezett elemi iskolák is elegendőek lennének. Határozottan kimondjuk, hogy nem! — Nálunk a négy osztályos bíró teljes elemi iskolákban leginkább az írásba, olvasásba s a közéletben legszükségesebb elemi számvetésbe gyakorlatotnak be a növendékek, tehát csupán annyit képeztetés járnyernek, amennyire inkább a földmívelő-osztálynak szüksége van s amelynek alapján folytatásukban a közép-tanodákban tovább haladhatnak. De magasabb tudványt elemi iskoláink nem képesek gerjesztetni, sem a növendéket vezérfonallal a további önképzésre el nem látják, úgyhogy, ha ezen iskolából egynesen kiférnek a gyakorlati életbe, a tudásnak, szakmai képzettségnek azon alacsony fokán állapodnak meg, amelylyen ezen tanodákban eljutottak, — ha ugyan megállapodnak, — mert a legtöbb esetben, a gyakorlati élet kezdeti nehézségei között eltöltött néhány év, igen sokat kitöröl csúnyas s a további képzéshez alappal el nem látott s jogosan csakis eleminek nevezhető ismeretekből.

A polgári iskola feladata ezek szerint az, hogy benne az iparos-kereskedők és gazdálkodók pályára szándékozó növendékek, leendő polgári életüknek és hivatali pályájuknak megfelelő alapos képzést nyerjenek s miután tanítványaikban, melyek ezen iskolákban előadottak, magoknak oly alapot szerzenek, hogy szerzett ismereteiket ne csak megtarthassák s a gyakorlati életben használni érvényesíthessék, hanem ezen alapon tovább is fejleszthessék, szóval készíthessék elő a nemzet tudományos alapra tették polgári életre, mely az ipar, kereskedelem és gazdálkodás felvirágzásának s a nemzet általános szellemi képzettségének egyik fő feltétele.

A polgári iskolák céljáról és szükségességéről legyen elég ennyi s térjünk át most arra: miképpen vannak szervezve az ilyen tanintézetek külföldön s miképpen kell szervezve lenniük nálunk?

Azon külföldi városok közt, melyek a közművelődés érdekében semmi áldozattól nem riadnak vissza, csaknem a legelső helyen áll Európa első könyvkereskedő városa Lipsce s miután ezen város számtalan más tanintézet mellett, több rendű polgári iskolákat is tart fenn s arról bővebben gondoskodik, hogy ezek az előiránlandók kör követelményeinek megfelelőleg személtessék feljölthessék, tokintek meg Lipsce város polgári iskoláinak, mint ebből mintaiskoláknak szervezetét. — A legtöbb németországi, — így a lipscer-polgári iskolák is nyolc-évi tanulmányot foglalnak magokba, miután az elemi osztályok is bele vannak olvasztva a polgári iskolákba. Az alap a további tanításra két előkészítő-osztályban rakatik le s a főgond itt arra van fordítva, hogy a gyermekek számanyul szellemi erők fokozottan felébresztésének s az érvelési öntudat fejlesztésének. Ezen két előkészítő-osztály s az erre következők az évi tanulmányok két első osztály, a mi elemi iskoláink négy osztályos felépítésűek meg. A két elemi vagyis előkészítő-osztályra következő hat év alatt a tanítványaik következőleg oszthatnak fel:

A VI. és V-dik osztályban az írás, olvasás és számvetésben kívül csupán a német nyelvet s a külföldi vallásfelekezettek illető tanáraktól vallást tanulnak és pedig hetenkint 20 órán.

A IV-dik osztályban, mely a mi elemi iskoláink befejezése után következő osztályban felel meg, — azonkívül, hogy a nyelvtanban, számvetésben s vallásfelekezeti tanításban haladnak, tanulnak még történelmet és természetrajzot; hetenkint összesen 30 órán.

A III-dik osztályban a már említett tudományok tovább taníttatnak s új tanítványul csupán a földrajz jön elő s mint mellékeltantárgy az ének, hetenkint 28 órán.

A II-dik osztályban a természetrajzot a természettan váltja fel s a rajzolás mint új tanítvány hetenkint 3 óra fordítást s végre az első osztályban a már említett tanítványokhoz meg a népszerűen előadott németán jön.

Arra, hogy az említettékből mit, mennyit és miképpen tanítsanak, helyszíre miatt nem terjeszkedünk ki, hanem általánosban kimondjuk, hogy azt és annyit, ami és amennyit az azon iskolák elő kitűzött közművelődési cél elérésére leginkább szükséges.

Igy, ehhez hasonló módon vannak szervezve Németország polgári iskolái s hogy a német nem szellemi képzettségének mily fontos tényezői ezek, az onnan is kivívulják, hogy Németországban, sem mestereségre sem kereskedésbe nem mehet a gyermek addig, míg a polgári iskolai tanulmány részben vagy egészben bevégeztéről bizonyítványt nem mutat be.

Hogy miképpen kell szervezve lenni a polgári iskoláknak hazánkban s legközelebb, — hogy viszonyainkat tekintve városunkban, arról, e tárgyban befejezőleg a jövő számban fogok szólni.

(Végső kőr.)

A debreczeni löverseny sorozata 1866.

Első nap, vasárnap október 7-dikén. 1. Aszszonyosságok díja. Ezüst tásztelődij. Tét 5 arany, f. v. l. A tét 20 arany s második lóé. Fúthat minden egyleti tagnak, Magyar- és Erdélyországban nemzett, nevelt és nyilvános idomítóintézetben egy év óta nem volt 4 éves vagy idősebb félvér lova. Teher 4 évesre 125 font, 5 é. 130 font, 6 é. és idősebbre 135 font, mére 2 fúttal több; lóra; mély futás végett gyepon sehol meg nem jelent, 5 fonttal kevesebb. Távolásig 1 1/2 mértföld. Urovarok színekben.

2. Sz. k. Debreczen városdíja 100 arany. Magyarországon (ideértve Erdélyt, a szegvájdiaságot, temesi bánádságot, Horváth- és Tólorozságot is) született mén- és kanca-lovakra. Távolásig 2 mértföld. Teher 3 é. 95 ft. 4 é. 113 ft. 5 é. és idősebbre 119 ft. mére 2 fúttal több, félvérre 7 fúttal kevesebb. Tét 10 arany, fele bánat. A tét és bánat-ész fele az első, fele a második lóé. Azon nem várt esetben, ha az ezen díj kiadására jelen esetben lehetőséges nem lenne, arról az értesítés a „Vadász és Versenylop” utján idejében meg fog történni.

3. Földézek versenyje. A pálya egyszer körül, azaz 1 1/2 angol mértföld. Az első lónak 70 ft., a másodiknak 20 ft., a harmadiknak 10 ft. o. é. A futás nyereg nélkül történik s csak oly ló futhat, melyet a választmány odaválasztott.

4. Három évesek díja 900 ft. o. é. Fúthat Magyarországon született és nevelt mindenféle 3 éves ló. Távolásig 1 1/2 ang. mfd. Teher 95 font, mére 3 fúttal több. A csikók, kivéve 1866-ra és 1867-re egy éves korukban nevezendők 1866-ra 3 éves, 1867-re 2 éves korukban nevezethetők. Tét 300 ft., bánat 200 ft. Egy évvel az illető verseny előtt bejelentve 100 ft. A második ló a tét és bánat-pénzek egyharmadát nyeri.

Második nap, kedden okt. 9-én 1. Alföldi díj 500 ft. Minden a bírálóban csakozott és nevelt mén és kanca számára. Távolásig 2 1/2 mfd. Tét 100 ft., bánat 50 ft. A második ló a tét és bánat fele. Teher 3 é. 85 ft. 4 é. 105 ft. 5 é. 111 ft. idősebb 115 font. mére 5 fúttal több, félvérre 7 fúttal kevesebb. — 1000, 600, 500 vagy 300 aranyas császári díj nyerező 5 fúttal, két ló díj uyerője 3 fúttal több.

2. Ostor-díj, több versenykedvelő által az évről évre. A pálya egyszer körül, tét 5 ft. o. é. Teher legálább 120 font. Fúthat minden szabad-, bíhar-, hajdukertész- és debreczeni-városi-félibirtokos nem idomított és nem telvérv lova. A tét fele a második lóé, a harmadik a tételt menti. Nevezés az elindulás előtt félórával. — Urovarok.

3. Akadályverseny. (Steep-Chase). Tiszteletdíj, gr. Károlyi Gyula által adva. Fúthat minden ló. Tét 50 ft., bánat a fele. Távolásig 3 1/2 angol mérföld 15 akadály. Teher: 4 é. 125 font, 5 é. 130 font, 6 é. és idősebbre 135 font. Tollvére 10 fonttal, angolországi lóra külön 5 fonttal több; lóra, mely már egy akadályversenyt nyert, 5 fonttal, mely kétfőt vagy többet nyert, 7 fonttal több; lóra, mely akadályversenyben még nem indult, 5 fonttal kevesebb. Urovarok színekben. A második ló kétfőt tételt kap. Négy lónak két indult, vagy nincs verseny, s a díj a bánatpénzekből a jövő évre marad.

4. Vágás-verseny 200 ft. o. é. Távolásig 1 1/2 mértföld, fúthat minden ló, mely ez évben a debreczeni pályán megjelen, de nem nyert. Teher 4 é. 120 ft. 5 é. 125 ft. 6 é. és idősebbre 130 font, mére 3 fúttal több, tollvére külön 7 fúttal több. Urovarok színekben. Tét 10 forint, f. v. l. Nevezés félórával a verseny előtt.

Ló, mely a debreczeni gyepon, ez évi versenyek alatt, egy díjat nyert 6 ft., két díj nyerező 8 ft., három díj nyerező 10 fúttal több terhet köteles vinni.

Magyar lovak, nem magyar lovak mellett 7 font terheléssel nyeri.

Minden pályázó és a gyepon idomítás végett megjelenendő lótol az egylet pénzarába 5 ft. minden induló lóért — az ostor-díj, úgözt és földézek versenyében minden lovalat kivéve, — 5 ft. illetendő; minden nyarandó 5 szatállya, az egyleti pénzár részére le fog vonatni.

Mindazon díjaknak, melyeknél külön határidő nincs kikötve, bejelentés határidejéül 1866-ik év szept. 20-dik napja beszámolólag van kitűzve.

Az akadályverseny, ostor-díj és földézek versenyének kivételével, bármely versenyre, lovat, csak egylet részvényes tag nyarohat; részvényesnek pedig egyedül az tekintendők, ki magánár naplósabályok értelmében egylet tagul hat évre kötelezték, ilyen is csak az, ki bona díja nevezi a lovat, a részvényesnek sorába pedig sem közöndomár sem izület lovak, ki a versenyekben lovalgn, nem léphet.

Mindenemmel tudakozás, nevezés és bejelentés, ly czim alatt: „Versenyt illető” Kiss Lajos urhoz, Debreczenben (Piacz 2146. sz. a.) bérmentesen lehet.

A bejelentéseknak, el külön megnevezésével s a lovar színel és a ló részletes leírásával a fentebbi czim alatt intézendő levelekben kell történni.

Ló, mely a versenynapon megnevezve nincs pályázatra nem bocsátatik s be nem jelentett magánversenyek is, csak a fellejvezetett után mehetnek végbe. A tét és bánatpénzek legkevesebb a verseny napját megelőző napon, az egylet titkárnál letelzetenél, különben azon lovak, melyekről a tételek annak idejében le nem ízelek, pályázásra nem bocsátatnak.

Debreczen 1866. aug. 13-án.

A debreczeni lovaregylet választmányja.

Hogy áll a világ?

(8.) Általános azon vélekedés, hogy Ausztriának Porosz- és Olaszországgal folyó békealkudozása nem sokára kívánt sikerrel vezet, a habár még mindig merülnek föl némi csekély nehézsé-

gek, azok épen nem látszanak olyanoknak, melyek a béke művének befejezését sok időre késleltetnék.

Az osztrák és porosz megbízottak, állítólag már annyira haladtak volna, miszerint a béke végleges megkötése még e hóban megtörténhetik, hogyha Olaszországra nézve is föllelki a kiegyezéses kellő módját s Poroszország, Velenczét hirtelre látja Olaszország részére; miután szövetségük ló tárgyat ez képezte. A „Times” bécsi levelezője azonban erre nézve úgy vélekedik, hogy Olaszország addig nem igen kapja meg Velenczét, míg el nem vállalja az osztrák államadósság Velenczét illető részét, mintegy 178 milliónyi kerek összeget s azoknál még a várakért is kérhet Ausztria pénzbeli kárpótlást, mint ha Olaszország megtagadná, szerinte a béke nem hamar jöhet létre; Ausztria inkább halomra dönti a várakat, semhogy ingyen engedje át Olaszországnak.

A Prágában megjelenő „Politik” aug. 20-iki száma a békealkudozások mihenlétéről azt írja, hogy a diplomáciai alkudozások nagyon hirtelre látja Olaszország nyakassága, melyet részben támogat Poroszország, azaz szövetségére utalván, melyet föntartani ohajt. Ide járul még, hogy az alkudozások Olaszországgal nem Prágában, hanem Bécsben, Berlinben, Páris és Florenczban folynak, mi szintén nagyhírtelűt okoz. Az utóbbi napokban különösen a következő pontok fölött folyt az alkudozás: 1) a szövetség fölbomlásának fölmlerő pénkeredés; 2) az osztrák helytartóság által Schleswig-Holsteinban tett némely intézkedések; 3) egy Wildenscherdtől Glaftha és Schweidnitzba vivő vasút építése, amit Poroszország ohajt. Mind e tárgyak fölött már nagyon előre haladtak az értekezések s az eredmények kabinet-futárok által küldettek meg Bécsbe és Berlinbe.

A hét egyik nagyobb szerződés a porosz miniszterium ama törvényjavaslatát képezi, mely szerint a hazavonari királyaság, kurhesseni választófejedelemség, Nassau hercegség és Frankfurt szabad város egyetemben Poroszországhoz csatoltsanak. Ezen eköz bekebelezésről négy államhoz 1891 Sableswig-Holstein is. Eszerint Poroszország területé 1363 1/2 mértfölddel s népessége 4 millió lélekkel szaporodott. E tartományokra nézve Bismark ur legjobb rendszerül tekintti a királyok fenségégi jogát oly módon osztani meg, hogy a katonaságnak mindenütt Poroszország parancsoljon, s a külföldi előtis is képviselje azokat a diplomatikusban, úgyhogy lesz ezután egy katonai értelemben tett közös király s egy polgári fejedelem otthon. Ilyen formán beszélt Bismark gróf azon bizottmány előtt, mely a porosz törvényesre adandó választással elkészítésével van megbízva.

Az osztrák csapatok és az orosz hadsereg közt létrejött fegyverszüneti szerződés az orosz eredeti szöveg után fordításban így hangzik:

Fegyverszüneti szerződés,

mely a cs. k. osztrák hadsereg és a k. orosz hadsereg közt határozottan megkötött.

Dél-Tirol és Görz fejedelmek által grófias megadálva volt országrezáleknek végrehajtott kitérde alapján miniket teljeltalmazott a fensőbb ratificáló föntartás mellett következő pontokban egyezett meg:

1. ez. A fegyverszünet négyheti időtartama, azaz aug. 13-diktól déli 12 órákor szept. 9-dikkéig megkötötték, mi mellett 10 napi felmondási határidő, és ha felmondás nem áll be, annak haláltagos megújosszabításra köztetik ki.

2. ez. A fegyverszünet tartama alatt a csapatok kötelezve elhelyezését megkötözve demarcationális vonal következő — és pedig a cs. kir. csapatok részére:

a) A Garza távától, az addigi politikai határ, a Póig.

b) A Po mentén a demarcationális vonal Ostigilán alul egy kilométernyire rug ki, és onnan egyes vonalban az Adigeig Lognonon alul 7 1/2 kilométernyire, Villa Terzolenon mellett.

c) A föntbbiti vonal-megújosszabítás a Pratta folyó jobb partjára fölföld Pavarano föl, innen Lobbia át a Chiampnonon az Alponahe való határközelség és ennek jobb partja hosszánál fölföld Cima Tro-Croci-ig a politikai határhoz.

d) A politikai határtól az Aussenak Porto Busina való ömledőnél azon körüllet, mely Palmanova külerdőtől 8 1/2 kilométernyire a Torrente Torrig, azaz idden Villától, nyugaton Gouara és Morano közt és északraon Paretontól át halad, a Torrente Torro bal partjánál hosszánál Tarcentónál től és onnan és Magnano, Salton át Osoppo és Gemona közt a Tagliamento felé, tovább annak balpartján a Monte Cratio lejtőjéig ér és innen a st. Pietro és Gordo völgyeket elválasztó hegygerincen át a Monte Gollanig meg egyezzen a politikai határhoz.

e) Velencze várának Ganyan ura mellett 7 1/2 kilométernyire körülletben, azonban az ezen körülletben belül csak vasutnak használatára a királyi kormányának Paduától Trevisióig megegedtetik.

f) Velencze egyéb körülletétől a demarcationális vonal 7 1/2 kilométernyire távolban halad.

A többire nézve a legújosszabály vagy az ezt következő csatornák belső partjánál maradnak demarcationális vonalul.

Cavanulla d'Aglio erődjét sem az osztrák, sem a királyi csapatoknak nem szabad megszállniok; de a Loroa és Po de Levante csatornák használatára a királyi kormányának rendelkezésére áll.

A királyi csapatok részére:

g) A föntbbiti kitért országrezálek közt fekvő területtel Velenczének.

3. ez. Velencze felmezőse old nem ábrítottatik átadály.

4. ez. A demarcationális vonal által Ausztria részére kitért országrezálekben nemcsak a kir. csapatoknak, de az önkénteseknek is megengedve a közlekedés; ugyanaz áll viszont a csász. kir. csapatok és önkéntesekre nézve. Minthet párt tisztelnek azonban mindezt föl csapatul át-

tal megszállt országterületen szabad ut, szolgálati teendőkben kölcsönös kísérettel előlva.

5. cz. A hadi foglyok kölcsönös kicserélése ezennel megállapították és pedig a csász. kir. kormány Újinebe fogja szállítani a foglyokat, ellenben a kir. kormány az osztrák foglyokat Peschierába.

6. cz. A királyi hivatalnokok, kik a cs. kir. csapatok által elfoglalt velencei terület országrészeiben tartózkodnak, hasonló viszonyozásnál fogva a cs. kir. hivatalnokok és cs. királyi nyugalom. tisztek nem bántalmazandók.

7. cz. Minkét fél felebevezetjének a visszatérés minden nehézség nélkül engedélyeztetik. De nem jöhetnek vissza azon várakba, melyek azon kormány csapatai által vannak megszállva, mely a kiutasítást eszközölték.

Cormons 1866. aug. 12-én.

Thurn gr. podesta, cs. kir. nyug. őrnagy házában.
Möring Károly, sk. Conte Pettiti, vezérőrnagy, osztályt. btk.

Ezen okmányokkal a katonai tárgyalások be vannak fejezve, és a diplomácia megkezdte működését. Még némely nehézség lesz leküzdendő, de mint reménylhető, le fognak küzdeni.

A mi a rajnai kérdést illeti, az ügylétségi vagy elosztott, vagy kedvezőbb időkre halasztott el. Némelyek előtt ugyan gyanus jelenségnek tűnik föl a körülmény a halhatagságot Napoleon és Bismark közt folyó titkos alkudozásoknak róvjak föl. A lapok váltig írják, hogy a francia császár betegeskedik s mindenáron békét ohajt; — csak hogy az európai diplomácia előtt nem újság az egyesí — mi föl tudják, hogy Európa e m u m u s á n a k gyöngéledő állapotra gyakran ürügy egy vagy más titkos czél elérésére s nem könnyen engedik magokat a mesebeli beteg országnak látva, oly utra vezetni, hanem a nyomonk befelé vezetnek látva, de kifelé épen nem. Hogy a napoleonidák e nagyratörő lángszűtő sarja féltőn megállapodni nem fog s még nem kíván a béke városának nyugodni, eléggé gyanítgatja azon körülmény is, hogy Franciaország sokkal inkább készül hadseregét hűdi lábra állítani mint e föl élelén; sőt: a tavasz folytán a Kóvársáki bizottság által visszaküldött lovak most a legnagyobb áron vétettek meg; azonskivül, a roppant mennyiségű fahalmozott lőport még nem tartva elégnék, újabb ismét salétrom-bevásárlásokra adott ki rendelést; azt pedig még a laikus ember is tudja, hogy salétromból szokták a puskaport készíteni.

Angol „Morning Herald“ a francia „határjárásra“ következtet mond: „Szeretlek örülnék, ha elhihetnők, hogy a határ közeli nehézség Francia- és Poroszország közt barátságosan fog elintéztetni; de ily megoldásos nem látnok sok reményt. Franciaország meg állhat el követelésétől. Poroszország nem akarja s talán nem is képes azt teljesíteni. Nem marad tehát egyéb hátra, mint háború. Nem oly háború talán, mely már ezen vagy a jövő héten fog kitörni, hanem mindenesetre háború habár az előkészületek hozzá némi időt fognak is igénybe venni. Nincs kárteknonyb eljárást, mint az embereket e pontra névvelésmi akarai. Meglehet, hogy a béke föl fog tartani. Meglehet, hogy Franciaország, dacára a látszatnak, ellát követelését, vagy hogy Poroszország utóbb is megadja azt, amit most megtagad. De csodákat ne várjunk. Eljárásunk azon felfelé kell alapítanunk, hogy a termézet, rendszeres törvényei követi, s a mostani körülmények közt az egyetlen becseletes és józan eljá-

rás, előre inti a közönséget, hogy a véz már is gyűl. Így a közönség legalább oly óvserkezhez nyúlhat, melyekkel nagy csapás vagy tetemes kárvalás nélkül is megküzdehet a vézzszel.

A porosz-hajor békétől legényeségei pontját képezi az, melyszint Bajorország 25 millió forintot fizet Poroszországnak s 200,000 embertől lakott területet enged át.

Debreczeni hírmondó.

** Az inség városunkban is nagy mérvben jelentkezik a szegénység közt, elannyira, hogy még esti 9—10 órákor is van rá eset, hogy a sétálókat egész sereg apró gyermek rohanja meg némi segélyadománnyal. Ohajtandó volna, hogy elvégre a koldusok ilye tüzetes tanácskozás tárgyává tételven, alkalmas mód találjanak ki arra nézve, hogy az utcai koldulások megszűntessenek. Ezáltal azon czél éretnek el, hogy a most nagyszámú munkaképes csavargóktól — kik koldulás ürügye alatt nem egyszer vétenek a tizparancsolat azon egyik pontja ellen is — mely az eny m s t i e d közt határozott különiséget tesz — a kínálkozó alkalom elzárhatók. Meg vagyunk győződve, mikép a lakosság, sokkal inkább fizet bizonyos összeget évenként, ügyefogyott szegényei táplálására, ha ezek költségen tartatván, az utcai kérégetéseknek nem leend kitéve. Több jól rendezett városban, a munkaképtelen szegények, a lakosság véleményének igénybevétele mellett kijelöltetnek s a tartóságon szánt pénztrübhől hatóság felügyelet mellett segélyeztetnek. Ily módon a segélyezés csak azon részesülnek, kik a segélyezésre szükségük is s ezert a könyöradományok, meláttalakra nem pazaroltak. Győr város f. hó 6-dikán szintén elhatározta, hogy az utcai s hálzó koldulást 1867-dik év január 1-től kezdve megszünteti s folyamodott a m. kir. helytartótanáchoz, hogy a következő évre házipénztári költségvetéséből 8000 forintot „K o l d u s - a d ó“ rovattal fölvehessen s azt annak idejében kivehessen. Miért ne lehetne ez így városunkban is?

** Színházunk operái és drámai személyzete nagyobb részben szerződöttve van s így közelebb már alkalmunk leend a színház összes személyzetének névsorát közlére tenni.

□ A f. évben városunkban mintegy 900 00 ölnyi köburbolat s 100 00 ölnyi faburkolat készítése határozottat. A köburbolatni munkálathoz már néhány nap alatt befejeztetnek; a faburkolathoz kétharmada is kész már, egyharmada pedig széchenyi-utczára épen most rakatik le. Esmeláttal ezekkel nem hagyhatjuk elmlés nélkül, hogy azelőttel, a piaczeleglédteára eső Kovács-házról kezdve a bathányi-utca végéig, a galogárdán annyira megromlott már, hogy annak haladéknélküli kijavítására szintén kivánság lenne.

□ Műll e r Lajos, Debreczenben élőné ismert táncművész, — ki a nyár folyamán alatt hazánk több helyén szép sikerrel tanított, a közlegő őszel Debreczenben és Nagyváradon — hol szintén néhány hetet töltött, több új táncot mutatónd be tanítványainak; addig pedig mint értesültünk Bécsben tanítandja szép magyar táncunkat.

□ A nagy közönség érdekelnek jónak láttuk közölni, mikép e f. hó 1-sejétől kezdve a postabélyeg-ellátást s véletlenül elromlott levélbirtokot 1 új krajczárjával a postahivatalnál beváltatnak.

— Csáth y Géza ur helyben „Szinnüvek“ ezim alatt a

francia szsinioradalmnak két termékét számdékozik egy kötetben kiadni, s előzetési ívben, annak tiszta jövedelmét Egressy emlékszármának fölállításai költségéhez ajánlja föl; a mű megjelentését s szétküldését f. é. szeptemberre ígéri.

□ A helybeli timár-székdek, az utóbbi tüzvezeknél utatás körül tanúsított buzgalimukért e napokban 15 frintyi jutalomját s elismerő-oklevelet nyertek.

— Beküldetett. A lapokból olvassuk, hogy a pesti kolera-bizottság egyik fő gyémélet a csatornák tisztán tartására fordítja. — Városunk t. hatósága figyelmét is föl hívjuk általában is, de különösen a bathányi-utczára, már rég nem tisztított — alkalmasint begutult csatornára, melynek tisztítását, egészségési szempontból — annál is inkább most, midőn a közlegelő ragályos véstől méltán tarthatunk — sürgetni kénytelenek vagyunk.*

Tűben.
Meghaltak: Aug. 18. Pflau, Demeter Sándor 50 éves. Örv. Ungvári Jánosné f. János 19 éves. Czegléd. Örv. Vedres-Andrács Piali Sára 75 éves. Hatvan. Sallay István f. György f. 1/2 éves. 19. Piacza. Mikosfal István 20 éves. Hatvan. Bajd Sándor f. Sándor 7/12 éves. Pálfi József f. András 7/12 éves. Caspó. Nagy Bálint m. 56 éves. Kovács István f. Bálint 7/12 éves. Vargau. Kocsis Mihály f. Szilágyi Zsuzsanna 20 éves. Czegléd. Hadasi István f. István 4 1/2 éves. 20. Czegléd. Nagy Bálint 37 éves. Caspó. Somogyi Istváné Szarvas Rozália 33 éves. 21. Pflau. Deák György f. Zsuzsanna 1 1/2 éves. Czegléd. Horváth Pálné Déleg Zsuzsanna 22 éves. Pflau. Somogyi Mária f. Gyula 7/12 éves. 22. Pflau. Szabó András f. András 1 éves. Hatvan. Boros Bálint f. Bálint 2 1/2 éves. Czegléd. Kádár Ferencz f. Zsuzsanna 2 éves. Gebel Sándor f. Ferencz 7/12 éves. 23. Piacza. Kopányi András f. György 7/12 éves. Hatvan. Nagy János f. János 7/12 éves. 21. Caspó. Dári István f. Lajos 1 1/2 éves. Kőskörház. Bedő Károly 6 éves. Czegléd. Szathmári György 19 éves.

Videk.

** Kőly és K á g y a községben a marhavész kiűtő, ugyanazért a vidéki városokban, s így Erőmhályfalván is a baromvárosok hatóságai beültattak.

* A totáji első magyar hordó-gyári részvény-társulat részvéti hiánya miatt főlcsózott.

* A nagyvárad központi marhavész bizottság folyó hó 10-dikén tartott ülésében azt határozta, hogy a városi csordában is észlelt keleti marhavész elfojtása s továbbterjedésnek megállítására tekintetből, Nagyváradon a heti és országos marhavészárokat beültatnak s a városal minden munkaközlekedés elzáratott.

** Kassán orvos-gyógyszerési egyelet alakítanak.

† Folyó év augusztus 20-dikén sírta el s tette végnyugalma helyére a hely. hitv. szováthi népes gyülekezet, szeretve tisztelt lelkipásztora néhai t. D o m b y János ur pormaradványait, ki lelkesülte hivatala 39 dik s élte 99-dik évében azon hó 20. d. e. 11 órnok 3 évi folytonos gyöngékedés s 4 napi súly betegségére utón több léte szenderült. 6 élő gyermeke 10 unokája, számos rokoni, szeretett pálya-társai résztvevő könyei mellett, esendes nyugalmat, békét esdve nyugvó poraira s áldást emlékeztetere!!!

* Úgy értesültünk, hogy o tekintetben a hulló intézkedés már megtörtént s pár nap múlva a csatornatisztítási munkálatok megkezdődnek. Szerk.

TÁRCZA.

Eltávoztam....

Eltávoztam messze tőled,
Édes szavam nem hallom már,
Bolyongok ez árnyas erdőn,
S egy-egy néma sírhalmón.

Mért ne mondjam ?! olykor-olykor
Édes vágyaim emlékezőn rád,
Ha eltöltém mért feledném
Azt a néhány boldog órát ?! ...

Megnyugodtam — úgy gondolják
A viláron már túl vagyok,
Nem látják azt néha-néha
Keblem mélyén mi háborog.

De hát mért is? kőnyű nékem
Elfeledni boldogságom,
Nagy a világ úgy-e, hátna
Még valaha föltáplálom! —

Nem is ez fáj... szédülök majd
A fénys kód szorolmenem
Kiro könyvemün pazarlód,
Hidog léha gunnyal nevet.

Elhagyatva a világon
Bűbán losszen s örömtelen,
Ki lesz majdnan ki gyánólt
Ki vigasztal? — Ez fáj nekem.

Mezey Albert.

Uj Páris.

I.

Aki Párisat Napoleon Lajos trónra lépte előtt látta s most oda visszatér, nem eszedik változásra fog találni. Azóta, az új sosemlel lebegése alatt csodálatos átalakulások — bizonyos épitési tavaszon ment keresztül az ádn földron. Nem fels lomb-tömegek, hanem új kőhalmazok keletkeztek ott. Az átváltozás napról napra történik. A kalapács, — mely a halált, de új életet is osztogott, úgy sahogott el némely városrészek fölött, mint a té. Útján állni a páfafedelek és falomulványok, száraz falevelek által hullottak alá a házakról; a gerendázat kibontakozott vakolatfaljából s a legbenyöb épitmény egész váza; melyet a baktárság hők szemérmesen szántok fölőttétni, alulról-felülre vágzó meztelenülösségen tartott fel. A lebontott és bontásra levő épitmény titkos nyomorúsága napvilágra jön: ócska kárpitronyok, szurtos korom-eslők öszvevehetők; s kilátásnak a kopár kandallók, melyek a magasan az unalom boszus jelét nyilvánítják s kőnyűeket, mint szőkeket eldőltek, hogy kedvetlenességüket kitéhögék és ósítok; soprodek az mindentelen esemét van felhalmozva földszint a kőhöz szőkeletében; — valódi korpó az erőlen, beteges állapott harczának a hatalmas újítással. De lassan-lassan kidugja fejét a sárgás homokok az

alap mélyéből, feltornyosítja rétegeit a légo, és mutogatja durva vizonlatban az ajtót bolhajtásival, a rendszeresen kibagyott ablakokat, minden osztályát az előoldálnak, az uri lakrésze kitűl erkélyétől egészen a eselőség-elemlenek beebb álló terüdjé. Ha a kőmies lejön az állásról, a képfaragó mészik fel. Minden, esíre, választékosra, sokféle gazdag kiállításra mutat. Ha betekintünk a tiszta, világos és egyenes utcákba, melyek most szemünk elé tárulnak; csaknem elhiszük, mintha ezen utcák mindig ott lettek volna, s nem is gondolunk többé ama konor, kacskaringós utcákra, melyek helyett azok keletkeztek.

En nem a restauratio, hanem csak a Julusi forradalom idejében születte. De ha gyermekeségün homályos emlékezetében kutatok, úgy találok, mintha én más Páris! ismerem volna, melyel összehasonlítva, a mai Páris oly alakban mutatkozik, mint a bolygó zsidó mesétörténetéhez Duró Gusztáv álta részre metezett föstől város-díszítványok: a Martini János-féle bibliai tartalmu lépek díszítményéhez. Amm fekete, árhegúrba Páris alakja és alapvonalal egyóránt még mindig oly erősen kirittak, hogy nem sok fáradságra kerül elgondolni, minő lehetett Páris a középkorban. A régi Páris főcsopoztatott, nem épitettek egészen újra, hogy fel ne lehetett volna ismerni az ó-várost. Régi épitmény-maradványok sehol sem hiányoztak: hogyes, esences elhatott homlokzatok kis ajtók ereszkékkel, tornyosokk és erőlyek az utca-szögleteken, — eslá-kőpörszökek az utvarokon, ályukgátotl tartásműszökek és lépcsőháznakkel, — szivárvány-kutak szép lakatosmunkájú csifrázatokkal, — dombor-alakok a falakon, — szent képek fülkékben, régi templomok raklárakká átalakítva, bolhajtásos díszetek azokban, kint megcsontított szobrok, remálatok begutott toronok stb. A városbátóság nem követelte még kéréllhetlen szigorral, hogy a hízak egyenes vonalú épitésesnek s az utcák elgyengégtessenek. Párisban, dombok, völgyek voltak. A hízak, nem sük utak, hanem menedékes eszuszalmegyek valának. A kocsik nem voltak képezek a Pont-neuf, Pont au Change, Pont-Marie és Pont de la Tournelle meretek fölrajtán a legcecekyebb ónos-ídőben is felkapaszkodni. A sz. viktor- és sz. gonovány-hegységek nem is szőlvá s a következő partok és boulevárdok hosszában sok egyetelen s emelkedett hely fekkelt, melyek az utat a sok részére szerfelett megehezítették, mi, azon közpélhábeazadó vált kifejezést, hogy: „Páris pokla a lovakkak“ szépségen igazolta.

Egy kősz történi záporos járhatanná tette Párisat a gyalogmenőknek. Nem volt számbázva, hogy az esvő levoztására szolgáló ereszorok egy sínméretűre készültessenek. A mostani ón- és vas-erők helyett, melyek egyaránt futnak le a falakon, kő-vízöntők dugták ki karjukat és nyakukat az utcáras meguntótták a járókeleket. A házfelekek háborítatlan csepegtették könyveket minden ormórlól. A házakban taláradtak a mosogatók kiöntőre rendelt óntartályok s a lépcsőőről kis vizeses nájárában esőrgözeztet lefelé, mely az utvaron keresztül jattékozva folyó aztán ki az utcára. Egy perez alatt megteltek a következő árkok s záporpatkokkal változtak. A félreeső földalatti entormának nem volt oly bő szája, hogy azokat egyszerre olgyonolhas s a vízőknek legeszkélyebb öszvetalánálator is tő támadt s a szomszéd utcák vízmérőkké váltak. A kereskedő beazárta boltját s hirtelen boldogsága az ajtóközéb nyíltant. Ha az eső megszűnt, kilyintáltak a boltok s a segédok nagy szivacsokkal siettek felszártani a vízesedő helyeket. Lassankint szűnt az áradás s a tisztára mosott járdák melyekkel a hízak előtt kőszlő kőzetekérek mutatott. Az emberek kibújtak a folyosók és kapuk alól, hová a záporosó alatt meghúzódttak a vígyvára tipegtek odább a megcsokosodott utakon. Előkor elő-

hozta a szegleten álló egyén, szál deszkáját, melyet keresztül tott az utcán s összekötötte a két partot keskeny s ingadozó pallójával, melyen csak tánczemesterek vagy bukfeneczek voltak képezek félelem s borzadás nélkül keresztülmenni s azért leg-többsen, a nagyelléségtelre bíztó gyaloghid-vámost megfizetni jődtekben elfelejtették. Ugyhátszik, mintha én itt, zökögő prózában utátdadogán azt, mint Beaulieu „a párisi köjelmetlenségekrol“, sima versekben mondott, és mégis a természet után írom le a dolgokat. Nem az én hibám, ha Páris 1834-ben épen olyan volt, mint 1693-ban.

Azon sokfélekéhez, melyek a város akkori alakját a máitól oly különbözővé teszik, főkép az utcák közepén folyó kövezett árkok, az egészen hiányzó galogárdák, és az első forradalom idejéből oly híressé lett visszaszűrők (revolverek) számlatandók. Az utca tulajdonképen csak mosók-csatorna volt, mert mindkettő oly szoros öszkekötődésben állott egyénssal, hogy mindkét, az az egyikben történt a másikkban is teljesült. A burkolatokképek ugyis az utca közepé felé csapódson rakattak s oly mélyedést okoztak, mely anélkül hogy tulajdonképen árkok képezne, a nedvesség, mégis felfogta s nyár közepén is drogtartotta; mert a nap, legutóbb helyen a sűrűn öszkepitett, házak között nem hatolhatván le, nem szárlhatna?! — a töcsákat. A szélesebb és szebb utcák is a város közepő részén folytonosan vagy nedvesek, vagy sötét fekete sárral voltak bevonva, — mi kevésbé volt alkalmasnak, ha az eső esett, mintha a nap bizonyos sívsődségig kiszárltatta. Mármily gyorsaból volt is az ember s bár nem létozott is az ut. nedveségtől s kéjelmetlenségétől, még sem volt lehetősége hosszabb utat tenni az utcákon. Azonkívül hogy a folytonos megcsuszás által a házak szélein levő rugdosó burkolatokképek, sok idővetésnél blyádtól a legelőfáradt az ember; a kocsik által szántatott felvágott utca közepén levő sáros pocsolya léha imlyedsé s legkelmetlenebb érzést okozott a gromorban. Jaj annak, kinek itt fehré nudruga s gyenge gyomra lévén, kocsikért fizetni képtelen volt! Télen, midőn a belagot kövezett árkok, jépporrá zuzantott; használna legyeketlek a kocsisok kitérni, a kocsikereket nem foroghattak kellő könyvsűségig tengelyeken s mindig rézest csuszak le az utca közepére, hol más kocsikkal öszkekötődtek. A galogárdák éppen nem távoztottak a házak szélétől, anélkül hogy pocsoyába ne lépjen, vagy kerékben ne törszék; s bár a házak, általomkövekkel védve valának, mégis az utcaszögletek való beforsolásmál, hol a kocsitengelyeknek örökös baltűkésése azokat megromgálta, — épen a szemközti jövő kocszi durva keréke elő jutott, húsak hirtelen vissza ugrani képez nem volt.

Mint mondom, nem régi bárbar háfőrlő beszélek itt; a közelmutalt említom fel, a béke finom szokás és műveltség idejét. Az utcajn galogárdával senki sem gondolt s azon kevés helyet, melyet részére a kocsik engedtek, véletlenül foglalta el, vagy lazadásra vertékében. Most, szűles gyalogutak vannak rendelkezőre, mikőlőt sem kocsik, sem szekerek meg nem foroghatják. Biztosan járhat onokan, tisztán marud csipője és hariznyája, még ha több óráig ülnének is az eső. Mihelyt a szivar megszűnt, immet ott vannak a sétálók, s a nyojlopó korhelyek és balngálnak a komóny kövezeten a boltok hosszában, hol a dolgok és személyek sokfélekéze szemeknek kellemes mulatásodt ad s hol orrukat, a galogárdáknak mellett most elvonuló föld alatti csatorna nyilvános kibőzögő léha, kellemetlenül éri utat ugyan; de legvalóbb gyomrok nem imlyeg többé, mint régenten. Ejjel-nappal egyaránt tele vannak a járdák emberekkel.

(Polyi, köv.)

MIENETBEND

a újszvidéki vasplyán, 1866. Májna 1-től kezdve, továbbí rendelésig.

Table with multiple columns showing train schedules for various routes including Bécs, Pest, Szeged, and Nagyvárád. Columns include destination, departure time, and arrival time.

A külsőmelletti indulás déle, e minden pályaudvaron kifüggesztés részlete mehetnek van kimutatva. A vasúthoz csatlakozó posta-kocsik menetszerelvé.

HIRDETMÉNYEK.

116dik ARJEGYZÉK az „István” gősmalom gyártmányairól. (Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett, azstók értékben köteleztetg nélkül.)

Biztosítási értesítés. Az „Anker” című élet- és járadék-biztosító-társaság, mely több mint nyolcz millió összes alappal bír.

Makk-kibértés. A munkási és sz.-miskolci uradalmak erdeiben megteremtő tölgy- és bikmakk folyó évi szeptember 17-dikén fog Munkácsyan az uradalmi föltételei iródban nyilvános árverés útján bérlé adadni.

Árverési hirdetés. A Zászlósi Kajtán de Re családgyébe a hiteltelők választmány javaslata a tómeget illető 127 adóndi kun levő nemly kisebb, de összesen 3079 frt 14 krze rugó szllo követelések elárverésébe megrendelést, határidőül 1. évi szeptember 18-dik napja, délután 10 órája olyformán teszi ki, hogy akkor a városrészán a részletesen kimutatott követelések egyenként vagy tómegeen a legelőbb írtóknak készpénzért nyilvánosan el fognak adni.

VETORINI BALZSAM. Ezen a legvalószínű növényrészekből készült a több orvosi kar által megvizsgált — és a magyar kormány által eladásra engedélyezett szesz, vízzel egyítve, külsőleg alkalmazva, az ideggyengeség, gúrcs, esziz, kúszvány, migrén, fülzúgás, fogfájás, súly, száj- és dgsz-szobok és mindenféle nehgyógyításra szolgál a minden körülményben a foglász-romlásra ellen, mintzintón jeles hatóul-szerül ajánlható.

Titkos betegségeket és annak utóbjait alaposan és sikeresen gyógyítja egy 10 év óta gyakorló kórházi orvos. Lakása a „Fehérló”-hoz czimzett vendégló mellett, 2131. sz. a. Rendel nőknék 11—12 óráig, — férfiaknak d. u. 2—4 óráig.

Árverési hirdetés. A Zászlósi Kajtán de Re családgyébe a hiteltelők választmány javaslata a tómeget illető 127 adóndi kun levő nemly kisebb, de összesen 3079 frt 14 krze rugó szllo követelések elárverésébe megrendelést, határidőül 1. évi szeptember 18-dik napja, délután 10 órája olyformán teszi ki, hogy akkor a városrészán a részletesen kimutatott követelések egyenként vagy tómegeen a legelőbb írtóknak készpénzért nyilvánosan el fognak adni.

Rosée de Beauté. Szépítő-májusharmatcsepp. A bőre simává tételére, a szoptók eluntatására, a ráncok elsimítására és minden bőrkülső megakadályozására, nap- és szél-égés után és az arcz, nyak és kebelről minden foltnak elhárítására kiválólag alkalmas.

Árverési hirdetés. Sz. kir. Debreczen város törvényszékének telek-könyvi tanácsa által közhírré tették, miszerint Főriz Andrásnakn verguszoni külvárosi 3507-dik szám alatt 1000 sztra becsült háza, folyó 1800-dik évi szeptember 24-ik, szukadg esztőre október 24-ik napján, d. u. 2 órakor, a helyszínen tartandó nyilvános árverés útján bírólóg el fog adni.

Vetésre alkalmas őszli (káposzta) repceje. Retemann Mórniál szedchenyi-utca 1707. sz. n. Szabad kézből eladó emeletes ház. Szedchenyi-utczán 1779 számú ház kedvenc föltelék mellett idén jutányos aron eladó. — Rétekaz-hetel I. Bórossy Sámuel ügyvéd urnál.

SORSJEGY-TÁRSULATOK részletfizetésekre. Ez új mód szerint fizet az ember negyedévönként 10 frt-ot a mindjárt az első felizetésűl kezdve 53 legjobb a legmagaabb nyeresémiű sorsjétkékben veszon részt az szllo teljes boldizásno után anyai eredeti sorsjegyét kap, amennyinek legkisebb nyeresémi is a felizetett összegzet meghaladja. Hővőben a tervezetből, mely kívánatra ingyen küldetik.

Árverési hirdetés. Sz. kir. Debreczen város törvényszékének telek-könyvi tanácsa által közhírré tették, miszerint Volesi István és neje Horog Juliánna 2217. szám alatt 8000 sztra becsült házuk, 1 hold és 50 [] ol kultó földével, folyó 1800. évi aug 20, szukadg esztőre azept. 20-dik napján d. u. 3 órakor a helyszínen tartandó nyilvános árverés útján, bírólóg el fog adni.

Árverési hirdetés. Sz. kir. Debreczen város törvényszékének telek-könyvi tanácsa által közhírré tették, miszerint Csokonka Lajosnak nevével közös 1107. szám alatt 4000 sztra becsült házuk, 7 hold és 1100 [] ol háza utáni földével, folyó 1800. évi aug 20, szukadg esztőre okt. 20-dik napján, d. u. 3 órakor a helyszínen tartandó nyilvános árverés útján bírólóg el fog adni.